

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

F. Richardt del. Mørdahl Grave & Kütendorf lith.

G.A. Reitzel's Forlag

L.W. Teegner & Kütendorff lith.

S Ø R U P
i Sølland.

S Ø R U P

i Sælland.

Om trent en Mil syd for Ringsted ligger Herregaarden Sørup i Vetterløv Sogn, i det stovrige Ringsted Herred og Sørs Amt. I ældre Tider har her ligget Landebben Sjøthorp eller Sørup, i hvilken i det mindste en Gaard havde adelige Beboere i Begyndelsen af det 15de Hundrebaar. Aar 1404 forekommer nemlig Bøvneren Torbern Pedersen af Søtorp i et Vidnebrev, udfærdt paa Sællands Landsting om Annisegaard (i Holbo Herred); iblandt de andre Vidner er Broder Lavrens, Abbed i Ringsted Kloster. I Aaret 1421 nævnes Jep Jensen af Sjøthorp, hvis Vaaben var to Hjedelhager. Det samme Vaaben blev ført af en samtidig Mand, Jens Pedersen i Hjedelstrup, der forekommer 1417 og 1429. Jep Jensen understrev hint Aar et Vidne fra Sællands Landsting om, at Biskoppen Hr. Jens af Roskilde havde taltet Kong Erik for alt godt. Hans Efterkommere vare i lang Tid Ejere af Sørup. I Aaret 1453 solgte denne Jep Jensens Søner, Jens og Peder Jbsen af Sørup, til Christoffer Bøvner af Vetterløv for 9 lødige Mark en Boudegaard i Hølstrop, som stlykte 1 Pd. Korn og 1 f Ørot. Den yngre af disse Brødre Peder Jbsen havde en Søn Jens Pedersen, og dennes Søn Christoffer Jensen til Sørup var i Aaret 1486 tilstede ved Skiftet efter sin Hustru Fru Margrete Basse's Fader Anders Pedersen til Lydebjerg (Lyhjærg). Efter Christoffer Jensen tilfaldt Sørupgaard hans Søn, der efter sin morderne Hst fik Navnet Basse og optog dens Vaaben, to Horn. Basse Christoffer Jensen var Ejer af Sørup, da han i Aaret 1535 tillige med sin Hustru Fru Margrete Neb, Datter

af Hr. Klavs Neb til Huggfang og Fru Anne Daa, fik et kongeligt Beslyttelsesbrev i den sædvanlige Form. Han blev samme Aar en af de to Kommissærer, der i Ringsted, Bjevverflov og Ramdø's Herreder skulde udfærdie Bidrag af Levnedsmidler til Kongens Hær. Aaret efter havde han afskillige Retsfager, saasom med Prioren af Andordsflov om noget af Hr. Sten Basse's (til Lyhjærg) Gods, med Christoffer Haf til Egholm om en Boudegaard o. fl. I Aaret 1540 havde han en Retsstrid med Rigsråaden Hr. Fredbjørn Podeduff til Nørre Vosborg, og besaaarfag udstabte Kongen i August d. A. et aabent Brev til alle dem, der byggede og boede i Sælland, om, at Hr. Fredbjørn Podeduff's Fuldmægtig havde budet sig i Rette imod de kongelige Lagdagsbreve, der var blevne givne til Basse Christoffer Jensen om en Søsterlod i Gaarden Braagaard i Hasle By i Ringsted Herred; og disse Breve gjenkøbte Kongen nu og gjorde dem høje og magtesløse, indtil de bleve fremlagte paa Retteetinget tillige med de Vidnesbyrd, de havde imod hinanden. Noget Tid derefter blev Basse Christoffer Jensen Landbdommer i Sælland, og denne Verbigheid havde han i Aaret 1545, da han var indviklet i en Retsfag med Oluf Glob til Vellumgaard og Lyhjærggaard, der i det mindste var begyndt 1543 og endnu vedvarede 1547. Sønnen Erik Basse var den næste Ejer af Sørup. Han var først gift med Fru Anne Størle, Datter af Peder Størle til Gaasvad og Fru Helle Brostrup, og siden med Fru Kirsten Gylbenstjerne, hvis Forældre vare Ludvig Gylbenstjerne til Palsgaard og Fru Lisbeth Arenfeld. Christoffer Jensen var Be-

S Ø R Ø P

i Sælland.

salingsmand paa Dalby i Skane og var i Februar 1573 en af Dommerne paa Kongens Retterting i Ringsted Kloster i en af Retsagerne vedkommende Herlufsholms Gods. Fra det følgende Aar høves et Brev, der er frevet af ham til Fru Birgitte Dølle, Christoffer Gjøes (til Gunderslevholm) Hustru. Af sit første Ægtekab havde han Sønnen Peder Vasse, der efter ham blev Herre til Sørup, og denne Gaard ejede han, da han i Aaret 1590 var tilstede paa Kongens Retterting paa Tryggevælde. Han var Aar 1600 Lensmand paa Roskilde Gaard, da han tog Forsøgning til Laas paa sit Arve-gods Sørup Hovedgaard og Sørup By; i Januar 1602 fik han Laasbrev derpaa. Paa Maaneber efter opnaede han kongelig Bevilling til at afbryde Landshøien Sørup, der bestod af 2 hele Gaarde og 8 Huse med Jord, og gjøre dens Marker til Hovedgaardsmark imod en aarlig Afgift 4 Tdr. 1 Spe. Vg for Prestetienden. 1605 magelsiftede han med Kongen og fik da Gods i Brangstrup Sogn og By imod at afstaa Ny Mølle i Lybjerg By og andet Gods i Lybjerg Sogn. Efter i nogle Aar at have haft Roskilde Gaard var han Lensmand paa Møn i Aarene 1618 til 1622, og imedens han havde dette Embede, blev han i Juli 1620 indstævnet for Verredagen af Sognepræsten i Slagelse Hr. Peder Mogensen, Bisk til St. Mikfels Kirke sammesteds og Provst, paa bennes egne og menige Kalentebrevs, Prosters i Slagelse Herred Vegne paa Grund af Herligheden af en Gaard i Vetterløv, hvilken Herligbed Peder Vasse paafod at være Ejer af. Det sidste Len, denne Mand havde, var Tranekær Slot, hvis Lensmand han var i Aaret 1629 og endnu 1633. Han døde den 10de Oktober 1639, og hans Enke Fru Sofie Parsberg, Datter af Niels Parsberg til Sandbygaard og Fru Lisbeth Sehested, fulgte ham i Graven inden Maanedens Udgang. Deres Søn Tokum Frederik Vasse var bød allerede 1633 i en Alder af ifftun 25 Aar og ugift, og to andre Sønner vare bøde som Vorn. Derved tilfaldt Sørup Fru Anne Steensen, der var en Datter af Hans Steensen til Stensgaard (paa Langeland) og Fru Margrete Vasse, Peder Vasses Hælsøster.

Hun var gift med Røhne Joachim v. Orabow, der 1644 var dansk Admiral. Hun oerlevede sin Mand og ejede selv Gaarden 1689, da hun med sin Ravverges, den kongelige Statmesters Holger Winde (til Gumbestrup), Samtykke solgte 4 Gaarde i Lybjerg Herred, Sandby Sogn, Binderup By med 180 Svins Olden Skov til Lorenz Holmer. I Aaret 1672 folgte hun denne sin federne Gaard til Volle Ruzborph, en Søn af den for-

sjente Forstauder for Herlufsholms Gods Christen Vollesen og Marie Staphr ophfky.

Volle Ruzborph var født i Juli 1643 og var 1672 Sekretær i det danske Rancelli og Aaret efter tillige Ceremonimester og Sekretær ved de kongelige Ordener. I dette sidste Aar begyndte han som Sørups Ejer sine Magelsifter med Kronen, hvorved han efterhaanden fik Godset godt samlet. Da afstod han til Kronen følgende Gods: paa Laasunge, i Bjerrebys Sogn, Vare By 14 Gaarde og i Vandet Sogn, Strammelse By 4 Gaarde og 1 Gaardspart samt i Stam Herred, Næraa Sogn, Korstev By 3 Gaarde, af i alt 116 Tdr. 6 Sfr. 3 Fdk. 2 Alb. Hartkorn, hvorimod han fik i Lybjerg Herred og Sogn, Drup By 2 Gaarde og i Hjalmsø 3 Gaarde med Skov til 353 Svins Olden samt i Ringsted Herred, Farringløse Sogn, Vindelstrup By 1 Gaardspart, i Mørløse Herred, Nørre Jærnløse Sogn, Nørup By 1 Gaard, ialt 127 Tdr. 5 Sfr. ½ Fdk. Hartkorn. Hos Kronen havde han til gode 227 Rdlr. 41 f for Løn, hans afsøbe Fader havde haft Krav paa, og til Gøbtgjorelse derfor fik han Gaardsparten i Vindelstrup. Denne udgjorde efter Renteskriver Samuël Wieners Beregning 4½ Tdr. 2½ Fdk. 2½ Penning Hartkorn til 50 Rdlr. Lønden eller 230 Rdlr. 47½ f, saa at han altsaa fik 3 Rdlr. 6½ f for meget; men Kongen fandt, at denne Sum nok kunde eftergives ham. I Sandby, Lybjerg Herred, ejede han Trebiedelen af en Gaard, hvis Forbshyd var 15 Tønder Hartkorn, imedens de to Trebiedelevare ublagte til en kongelig Nytter; da denne ikke kunde udbære noget af sine bestemte Indtægter og tog sit først, fik Volle Ruzborph selv albrig noget deraf; for at saa en Forandring heri udbød han sig i Februar 1675 i Magelsifte de to Trebiedelevare af denne Gaard og desuden en Gaard paa 8 Tdr. Hartkorn i Vetterløv, som ligeledes var ublagt til en Nytter; men den var aldeles øde. Derimod tilbød han en Gaard i Drup og en Gaard i Jørstev By, Ringsted Herred, og da Generalmajor Frederik v. Arenstorff til Swanholm havde afgivet den Erklæring, at Magelsiften nok kunde være til Gaan for vedkommende Regiment, blev Skjødet udstedt den følgende Maaned; derved fik han 4 Sfr. 1 Fdk. Hartkorn til gode. I Oktober 1678 fik han atter kongelig Tilladelse til at afslutte et Magelsifte med Kronen; han var den Gang bleven Kæsesfor i Rancelliet. Derved fik han en Gaard i Vetterløv Sogn, der havde været ublagt til Officerogaard og var 27 Tdr. Hartkorn imod 3 Gaarde i Luse Herred, Svininge Sogn og Gumbestrup By paa i alt 24 Tdr. 2 Sfr. 2½ Fdk. Hartkorn, samt i Lybjerg

S Ø R U P

i Sælland.

Hæred og Sogn Krogsølle, der skjødte 7 Tdr. 2/4 Stp. Hartkorn, imod 1 Gaard i Drup paa 7 Tdr. 5 Stp., og end videre Herlighedsretten til Vetterløv og Hømb Kirker imod Stoven Lyhjærgore med sin Andel i Raa Søen nord for Lyhjærg, som hidtil havde ligget under Sørup Hovedgaardstøt, og saa meget af Sørup's Enge, som grændsebe til Raa Sø, for at den herefter kunde vorde en Enemærkelse for Lyhjærggaard. Hvad Volke Lurzdorff mulig borde udredet, fordi det af ham afstaaede Gods var ringere end det, han fik i Steden, blev ham skienket; Alterstøden i Vandgilbe og Statter blev paa begge Sider eftergiden. Ved denne Lejlighed blev Krogsølle lagt under Sørup Hovedgaardstøt i Steden for Lyhjærgore Skov, som blev lagt under Lyhjærggaard's Hovedgaardstøt. Aaret efter indsendte han atter Ansøgning om at saa noget Krongods og denne Gang for rede Penge; det var Herlighedsretten til Sandby og Brangstrup Sognkirker med Kirketiender og Kirkegods og Herligheden over Præstegaarden og Degnebolet, i alt 45 Tdr. = Stp. 1 Fdk. Hartkorn til 25 Rdlr. Lønden: 1126 Rdlr. 4 f; deraf udgjorde Sandby Sogns Kirketiende 19 Tdr. 5 Stp. og Brangstrup Sogns 12 Tdr. 5 Stp.; til det første hørte Kirkegods paa 10 Tdr. 2 Stp. 2/4 Fdk. og til det sidste et Vol paa 1 Td. 5 Stp. 2/4 Fdk. Paa de tre Kirker, Sigersted med 32 Tdr. 2 Stp., Kværleby med 28 Tdr. 4 Stp. og Vigersted med 35 Tdr. 2 Stp. Hartkorn Kirketiender, i alt 96 Tdr. 2 Stp., hvoraf Kirkegods til Vigersted med 4 Tdr. 4/4 Stp. og desuden en Afgift af 1 Mk. aarlig af Præsteenten for Beboelse af Kirkefaben, fik han i Juni 1687 Stjøde af Kronen uden noget Væberlag. 3 Oktober det følgende Aar overlod han Kongen i Hælsbjerg Hæred, Tjæreby Sogn, Tjufstøfte By 2 Gaarde, hvoraf den ene øde, i Luse Hæred, Uby Sogn og By 1 Gaard, i Ringsted Hæred, Fjerslev Sogn, Simendrup By 3 Gaarde, hvoraf de to øde, i Horns Hæred, Durs Sogn i Næsbj 1 Gaard, hvilket alt blev lagt til Nyttørgøbet; derimod fik han i Hømb Sogn og By 3 Gaarde, der laa til Rektoratet i Roskilde, i Sneeslev Sogn, Hjelmsmølle By 2 Gaarde, af hvilke den ene laa til Rektoratet, den anden til Kantoratet i Roskilde, samt i Ørslev Sogn og By 1 Gaard, som tilforn havde ligget til Slotpræstens Kald i Rjybenhøgn. Endelig fik han i April 1696 kongeligt Stjøde paa 2 Gaardsparter i Hjelmsmølle By med 6 Tdr. 4 Stp. 3 Fdk. Hartkorn imod 1 Gaard i Hammer Hæred, Rumbj Sogn og By med 5 Tdr. 1 Stp. 2 Fdk.; han blev altsaa Kronen skjødt 1 Tde. 3 Stp. 1 Fdk. til 35 Rdlr. Lønden eller 49 Rdlr. 21 f, som han udredebe til Regimentsskassen

ved Øverste Kummefens Regiment. Han var den Gang tillige Ejer af Sandbygaard, og hans Titel var: Ridder, Øversekretær, Etats- og Kancelliraad og overordentlig Senhemand i Sverige. Han var tillige med sine tre Søstende bleven ablet 1679. I Stockholm, hvor han tilbragte 7 Aar, døde han 1698. To Aar senere blev der holdt Stifte efter ham. Hans første Hustru Jytte Bering døde 1684, hvorpaa han ægtebe Frederikke Abeler, hvis Fader var Admiral Kort Abeler. Denne hans Enke omstiftede i Aaret 1712 Tiden med Tvigheden, og derved kom Sørup i en ny Slægt's Besiddelse.

Hendes egen Datter Komfru Hedevig Ulrikke Lurzdorff blev næmlig 1713 gift med Adam Christoffer v. Knuth, der fort efter blev den første Greve af Knuthenborg, og han overtog Sørup ved Stiftet efter Svigermoderen. Med hendes Halbroder Øverstlieutenant Christian Lurzdorff havde han en Retslag angaaende Arven efter den 1710 afdøde Karl Lurzdorff, der var Grevindens Fulbroder og Øverstlieutenantens Halbroder; thi den sidste klagede over, at der albrig var holdt Stifte efter Deling efter den hedeavgangne; men han selv havde maattet med stor Besøffing og større Tidspilbe soge, hvad der tilfom ham, og han bad nu i Oktober 1714 om, at han uden længre Forhaling maatte reddes ved Retten, for hvilken han paa ingen Maade var bange". Sagen havde en Gang tidligere været paadomt for Højesteret, men var da bleven henvist til yderligere Forsøgning, og i Marts 1714 havde Kommissærerne, Gehejmerraad Hr. Otte Krabbe til Holmegaard og Eggholm Kancelliraad Jakob Mathesius, affagt Dom i Sagen. I sit Svar paa Svogereus Klage til Kongen htrer Greven, at hin, der i en anden Sag, han havde haft med sin afdøde Farbroders Justitsraad og Landsdommer Peder Lurzdorff's Arvinge, havde opnaet en Forøgelse i Penge af Arven efter sin Fader, nu ogsaa i samme Forhold vilde have Arven efter sin Halbroder forøget, efterfom Grevens Svigermoder havde overtaget den hendes egen Søn tilfaldne Arv. Kommissærerne havde tilskjendt Øverstlieutenanten en Sum af 2342 Rdlr. 5 f, som med Renter indtil 11te Decbr. f. A. udgjorde 2869 Rdlr. 1 Mk. 4 f. Ved Højesterets Dom af April 1713 havde Peder Lurzdorff's Arvinge faaet Anviending paa Godtgørelse af Fru Hedevig Ulrikke Lurzdorff for hin Forøgelse i Arven til Christian Lurzdorff, og Greven paafod nu, at begge disse Sager vare nøje forbuudne og paa en Gang maatte behandles ved Højesteret; men Kommissærerne viste i sin Erklæring, at dette ikke kunde være Tilfaldet.

S Ø R U P

i Sælland.

Blandt det under Grevsfabet Knuthenborg, der var blevet oprettet den 19de April 1714, henlagte Gode var ogsaa en Del af Sørup Gode, hvortil Kronen havde forbeholdt sig Indløsningseret, men i Følge Grevens Paastand først efter 20 Aars Forløb. Allerede i Marts 1718 fik han den Underretning fra Rentekammeret, at han skulde afstaa sin Ejenbomsret over dette Gode den 1ste Maj s. A. Derover blev han meget bestyrtet og henvendte sig i et Bønnskrift til Kongen, i hvilket han forsikter, at hvis Kongen vil indløse dette Gode, maa det øvrige til Sørup hørende Gode dorde albeles ødelagt. Han „indflyr derfor allerunderbødigst at implorere sig naadig Bønshjælp“, at, dersom Kongens Indretninger med Nyttersgødet endelig skulde behøve hans Indløsningsgode, og dette ikke skulde kunne foretages, Kongen da for „at frelse hans Ruin“, vilde tage hele Sørup Gode lige med dette Indløsningsgode for 50 Rdlr. en Tønde Hartkorn gammel Matrikkel, og at han saa maatte nyde sin Betaling i Kroner næste 11te Juni. Den 16de April blev der udstedt den Kundtgjørelse til ham, at Kongen for saa vidt vilde gaa ind paa hans Tilbud, at Indløsningsgødet først skulde blive indløst, og det øvrige derpaa blive mageskiftet imod andet Gode paa Laaland nær ved hans Hovedgaard Knuthenborg efter upartiske Volgdiftsmænds Hjælp. Dette vilde han ikke indlade sig paa og henvendte sig igjennem Krigssecretariatet atter til Regeringen og ubtalte da, at Kongen under sin egen Haand havde forfikkret ham, at hint Gode under Sørup skulde i 20 Aar uden Forskyrdelse høre under Grevsfabet, og han bad paa ny om, at hele Sørup Gode med Hovedgaardens Taxt, Bygninger og Herligheder maatte blive indløst af Kronen for 50 Rdlr. hver Tønde Hartkorn efter den gamle Matrikkel (af 1664); hvis han selv havde maattet beholde det hele, havde han ikke solgt en Tønde Hartkorn under 100 Rdlr. Hertil lod Kongen svare: Grevnen kunde slet ikke godtgjøre at have faaet Forsikring om, at hint Gode ikke skulde blive indløst; saadan Paastand fra hans Side var urigtig, saa meget mere som Kongen vilde spildesigjøre hans Arv ved Gode paa Laaland eller ved Betaling i Penge efter Stjødterne. Saaform der ikke forekommer senere Forhandlinger om denne Sag, og Sørup Gode ikke blev ødelagt ved nogen Indløsning, maa Grevnen vist nok have sluppet med Strækken.

Da han i Aaret 1720 var bleven Entemand og senere tænkte paa at indgaa et nyt Viftefab, maatte han holde Skifte med sin Hustrus eneste Barn, Datteren Frederikke Lovise. Til Kommissærere blede udnævnte Konferensraad Generalprokurør Kaspar Bartholin og Etatsraad Christian Scavenius;

men det blev efter hans Ansøgning tilladt ham ifkun at unberrette disse Mænd om sine Midler og sin Gæld i Steben for at følge den sæbvanlige Fremgangsmåde, og der blev da 1725 tillagt hans Datter en Arv af ifkun 5,023 Rdlr. - Mk. 13 s. Derimod gjorde hendes søbte Børge Christian Lutzdorff, der nu var bleven Overste, alvorlig Indsigelse, og Følgen heraf var en Retsfag, som efter Overstens Død i Aaret 1726 blev ført paa den unge Piges Vegne af Biskoppen over Sællands Stift Christen Worm som Lovdørge for sin Søster, Overste Lutzdorffs Enke. Grev Adam Christoffer Knuth døde i Aaret 1736. Han har gjort sig forjent af Gøbet Sørup's fattige ved i Aaret 1720 at oprette Sørup Hospital, hvilket var en Følge af et Løfte, han havde givet sin afdøde Hustru og af hendes Moders sidste Begjering til ham. Det blev bygget i Vettersted af Grundmur, skulde være færdigt til 1ste Januar 1722 og blev bestemt for 6 fattige af begge Kjønn, der skulde fordeles paa 3 Kamre; enhver af dem skal have 1 Mk. 4 s Kurant ugentlig, der skal ubbetales hver Mandag af Ribefogeden paa Sørup i Sognepræstens Nærverelse. End videre skal enhver have 4 Læs Torr aarlig, som Gøbets Bønder uden Gøbtgjørelse skulle tilage dem. Imod en aarlig Gøbtgjørelse af 10 Slettebaler skal Degnen i Vettersted hver Morgen og Aften holde Bøn og læse et Kapitæl af den hellige Skrift for dem og synge en Psalm med dem før og efter Bønnen. For at de fattige til „voig Tid“ kunde være forsikrede om at nyde, hvad der her blev dem tillagt, forbandt han sig selv og alle Sørup's fremtidige Ejere „paa allerkræftigste Måde“ til af Gaardens og Gøbets Indtægter aarlig at udrede 65 Rdlr. Kurant til de fattige og 6 Rdlr. 4 Mk. Kurant til Degnen i Vettersted, hvilken Sum skal hævte „som en urhyggelig og uigenkædelig aarlig Forblyd, hvilken det aldrig skal tillades Sørup Gaards Ejere fra sig at kjøbe“. Disse skulle ligeledes holde Hospitalets Bygninger vellyge uden Afkortning for de fattige, og hvis Huset forfalder eller afbrænder, skulle de opføre det igjen inden 2 Aars Forløb og imidlertid soare Lemmerne det sæbvanlige Underhold. Ingen af de fattige maa bruges til Høveri, til at gaa Bud eller udføre nogetfamhelt Arbejde for Gaardens Ejere; „men, kunne de noget med Spinden, Knytten eller anden Gjærning fortjene, da beholde de det selv alt sammen.“

Efter Grev Adam Christoffer Knuths Død bestyrede hans Enke Fru Ude Margrete v. Redentlow hans mange Gøder, og den 2den August 1743 oprettede hun et Baroni for sin tredie Søn af Hovedgaardene Sørup,

S Ø R U P

i Sælland.

Kofengaarden (i Kverfby Sogn, Ringsted Herred) og Sandbysgaard (i Sandbysogn, Tybjerg Herred) med tilhørende Vøndergøds, hvis Hartkorn var over 800 Tønder, og 7 Kirker, nemlig Vetterstø, Hømb, Sigersted, Vigerted, Kverfby, Sandby og Brangstrup, med Kirkeiender; det samlede Hartkorn var 1176 Tønder. Sønnen hed Konrad Ditlev Knuth, og Baroniet fik derfor Navnet Konradsborg, hvilket ogsaa traabte i Steben for selve Hovedgaardens Sørups gamle Navn. Den unge Baron blev født 1730 og fik sin Dannelse paa Sorø Akademi; allerede imedens han opholdt sig her og lagde Vind paa Studiet af Koskyndigheden, fremmede Sprog og abelige Væbner, blev han 1748 efter Indstilling af Akademiets Overtsofimester, Gehejmerraad Grev Henrik den sjette Knuth, udnævnt til at være Auskultant i Højesteret og Kancelliet, saa snart han fik endt sit Studium ved Akademiet. Imidlertid vedblev hans Moder at bestyre Baroniet, og i Aaret 1751 havde hun en Ketsstrid med Krigsraad Peder Johansen Reergaard til Ringsted Kloster. Denne havde nemlig i Sinde at bygge en ny Sestemsølle, som skulde beskrive Malingen for Ringsted By; da dette vilde blive til „Fornærmelse“ for Hæve og Sørns Møller, hvorpaa Sørups Ejer havde faaet Skjøde i Aaret 1682, og disse fra umindelige Tider havde malet for Byen, nedlagde hun Forbud imod Bygningens Fremgang; men Krigsraaden kom frem med en Tillæbelse fra Byfogeden i Ringsted, som var bleven samtykt af to Stiftamtmande efter hindehen. I Følge hendes Anøgning tillod imidlertid Kongen, at denne Stiftamtmandens Beslutning i Sagen ikke skulde være hende til Hindrer i at paataale Baroniets Ret og føre denne sin Sag efter Lands Lov og Ret.

Da Baron R. D. Knuth i nogle Aar havde været Auskultant i Højesteret, fik han i Maj 1755 Sæde og Stemme i Retten og Befaling til at indfinde sig der i Maanederne Maj, Juni og Oktober d. A., og denne Befaling blev gjentagen flere Aar efter hvorandre. I April 1776 fik han, der tidligere var bleven udnævnt til Kammerherre og Ridder, tillige Gehejmeraadstittel. Hans Hustru var Kamtseje Konradine Augusta v. Reventlow. Som Besidder af Baroniet sluttede han i Aaret 1763 Overenskomst med Sognepræsten for Vetterstø og Hømb Menigheder Hr. Rudolf Bøst d. om Afstaaelsen af Annezgaarden i Hømb, hvilket i det derom udsædte Dokument siges at være en Følge af de til Landvæsenets Forbedring og Fællesskabets Ophævelse udgangne kongelige Forordninger. Denne Vøndergaard, der ikke var beboet af nogen Fæster, men indrettet til adskillige Lejeligheder og sthede efter den ny

Matrikel Ager og Engs Hartkorn 3 Tdr. 2 Sdr. 3 Fd. 2 Alb., blev gøbtgjort Kalbet med 30 Rdlr. aarlig for Landgilde, Arbejde, Huspenge og al anden Afgift, hvorimod beth Hartkorn ligesom hidtil skulde være frit for Tiendens Ydelse. I Aaret 1784 eller 1785 aflagt han sine søllandske Gøbfer til sin ælste Søn, Kammerjunfer Baron Adam Christoffer Knuth, og da han selv for Fremtiden vilde opholde sig paa Laaland, hvor han ejede Rudbjerregaard, Freberiksholm og Gøttesgøbe, fik han kongelig Tillæbelse til at fratræde Vørgemaallet for sin Søsterdatter Domsfru Christiane Baronesse af Øyldenecrone, hvilket han havde paataget sig efter sin Broder Grevens Død 1776. Selve døde han 1805. Det var et uheldigt Varfel om Fremtiden, at Baroniets ny Besidder allerede i Marts 1785 maatte have Regeringens Samtykke til at optage et Laan af 8000 Rdlr. paa Baroniet, og herved blev det ikke; thi i Maj 1788 blev Laanet forøget med 4000 Rdlr. Med Virkedommere paa Baroniet F. B. Klein havde Baronen 1785 og 1786 en Ketsfag, paa Grund af at hin havde forbudt Konradsborgs Vønder at betale Skatter og Afgifter til andre end til ham selv alene. Da det gif mer og mer tilbage med Baronens Pengesager, besluttede Amtmand Bjelke i Næstved og Baronens Svoger Baron v. Brodovff, Deputeret i tyske Kancelliet, der vare udnævnte til Bestyrere af Baroniet, at afhænde dette imod Oprettelsen af en Fideikommisskapital, hvorpaa de den 28de Oktober 1796 fik kongelig Statsfestelse. Denne udgjør nu 128,000 Rdlr. Den 7de September 1797 blev derpaa Baroniet Konradsborg ved 4de Gang foretaget offentlig Salg paa Postgaardens i Ringsted folgt med alt unberliggende Vøndergøds, Kirker, Tiender og Herligheder. Da bleve Kammerraad og Landvæsenkommisær Lars Larsen til Venkønsøje og Forpagter Jens Dahl paa Tybjerggaard de høist bydende paa Herregaardene Konradsborg og Kofengaarden med det dem tillagte Vøndergøds for en Sum af 115,000 Rdlr.

Nogle Dage derefter indgif de den Overenskomst, at Dahl skulde overtage Konradsborg med fri Hovedgaardstaxt Ager og Eng 50 Tdr. 3 Sdr. 3 Fd. 2 Alb., Skofsklyd 4 Tdr. 2 Sdr. 1 Fd. 1 Alb. og 11 Tdr. Møllestøb og Vøndergøds med 83 Tdr. 2 Sdr. 2 Fd. 2/3o Alb. Ager og Eng, 33 Tdr. 3 Sdr. Møllestøb og 5 Tdr. 4 Sdr. Skofsklyd samt Vetterstø, Hømb og Sigersted Kirker med 68 Tdr. 4 Sdr. 2 Fd. matrikuleret Tiende-Hartkorn for 69,000 Rdlr. Kurant, hvilket Sum i Juni Termin 1798 blev udredet. Gaarden fik derpaa efter Salgsviskaavene igjen sit gamle Navn Sørup.

S Ø R U P

i Sælland.

Kjøberne fik end videre i Overensstemmelse med disse Vilkaar hværken Ret til at kalde Præst og Degn eller Ret til at kalde Virkebommer, naar dette Embede atter blev ledigt. Samdhy Sogns Kongetiende var vel Ejendom; men det halve af den Sum, hvorfor den var bleven kjøbt ved Salget af nogle kongelige Gøbser, eller 700 Rdlr. indestod endnu deri og blev forrentet med 4 Rdlr. af Hundrede. Da Giesegaards Besiddere gjorde Paastrand paa Dver- eller Storoildsjagten i et Par af Sørups Skove, maatte Kjøberen rette sig derefter. Kjøberne af de to Hovedgaarde vare forpligtede til i Juni Termin 1798 at levere Gøbsernes Bønder 8000 Rdlr. til Gaardenes Drift saaleeds, at de to Kommissærer efter eget Skjøn og Forbering skulde sætte denne Kapital i Gaardene imod Prioritet næst efter Fideikommissjets indestaaende Penge, og Kapitalen skulde være uopsagt i 5 Aar, forudsat at Renten blev ordenlig udbredt. De enkelte Gaarde indtil ti i Tallet paa begge Gøbserne, som Hæfterne mulig ikke selv vilde kjøbe, skulde de overtage efter følgende Tagt: for Hartkornet af Høms By 130 Rdlr. Tønden og af de øvrige Byer paa Sørup Gøds 120 Rdlr. Tønden, og for alt Hartkornet paa Rosengaardens Gøds 160 Rdlr. Tønden, hvilken Kjøbesum ogsaa skulde utredes i Juni Termin 1798; men hoid Bønderne vilde kjøbe inden Maj s. A., skulde Kjøberne overlade dem Gaardene til den Pris, de selv havde faaet dem for. Indtægterne af det Sørup nu tillagte Gøds vare: Afgiftspenge 598 Rdlr. 4 Mk. 1 s, 6 Ldr. Byg, 4 Ldr. 2 Skpr. Havre, 1 Kam, 1 Gaas, 2 Høns og en Snees Eg.

Tienden indbragte aarlig: 8 Ldr. 2 Skpr. Rug, 28 Ldr. 3 Skpr. Byg og 4 Ldr. 1 Skpe. 2 Fdk. Havre. Den ny Ejer beholdt Sørup til Decbr. 1809, da han folgte Gaarden for 170,000 Rdlr. til Justitsraad Callisen, som i Jan. 1828 afhændede den for 70,000 Rdlr. til den nuværende Ejer Hr. Muus.

Hovedbygningen, der er helt omgivet af Grave, udgjør en Etage med Frontispice og er fra en nyere Tid, imedens Kjelberetagen er fra en ældre Tid; thi den har en Gang været hjemstøgt af Ildbrand. Tilbligere bestod Bygningen af 3 Fløje paa 2 Etager. Af Udbusene er en Lade bygget af Dahl, en Kofald af Callisen, og den nuværende Ejer har opført en Forpagterbolig med dertil hørende Monomibygninger.

Hovedgaarden har nu et Tilliggende af 558 Ldr. Land Ager og Eng med Hartkorn 64 Ldr. 4 Skpr. 1 Fdk. 2 Alb. og 622 Ldr. Land Skov med Skovskyd 25 Ldr. 4 Skpr. Bøndergødsset er 75 Ldr. 2 Skpr. 3 Fdk. 2 Alb. Hartkorn. Beterslev Kirkes Tiende hvede Hartkorn er 125 Ldr. 2 Skpe. 1 Fdk. 2/3 Alb. og Høms Kirkes er 167 Ldr. 7 Skpr. 3 Fdk. Den forrige Møllestyd er nu bortfalden paa Grund af Møllens Nedlæggelse. 3 Kværteby og Vigerslev Sogne ligger Skoven Humleve, som hører til Sørup, og hvorom Sagnet fortæller, at her boede en Konge ved Navn Humle, der gav Skoven Navn, og man paaviser endnu Stebet, hvor hans Gaard stod. Ved denne Ruin er der et lidet, men dybt Ufæte, og det heber, at Kongen ved Hjælp af en Bippebro, som førte derover, paa en nem Maade stilte sig ved sine Uvener.

